

Diàleg

Sobre els imparables

Jaume Cabré

He dit i he escrit moltes vegades que l'escriptor ha d'aspirar al màxim, sense demanar excuses per la seva ambició literària. Opino que la màxima aspiració de l'escriptor és buscar el summum de qualitat literària. I la qualitat literària, la seva recerca si més no, està renyida amb un plantejament estret de pit, basat en l'obra prima, feta per qui no vol maldecaps i pensada per a lectors que tampoc no en volen, creient que la millor manera d'evitar la frustració de no haver assolit l'objectiu és tenir un objectiu digerible i menor al davant. La recerca de la qualitat està renyida, he dit, amb la falta d'ambició; perquè llavors no tindria cap sentit gastar tant de temps i tantes energies en el fet d'escriure.

Durant molt de temps, en l'àmbit de la literatura catalana i també en l'àmbit d'altres literatures que conec, he percebut una mena de vergonya a confessar la pròpia ambició literària, potser per un sentit de precaució, potser per timidesa o potser, és clar, per falta d'ambició. I en casos patètics he conegut gent que confonia l'ambició per la qualitat amb l'ambició per l'anomenada. I vet aquí que ara una colla d'escriptors proclamen que aposten fort per la qualitat i diuen coses semblants (o exactes) al que acabo d'escriure. Són gent que aposten, i ho manifesten, per fer obres de qualitat al marge que siguin comercials o assequibles per al lector normal. Són relativament joves, es fan dir els imparables (alguns els diuen els escaladors) i tenen, pel que veig, una certa noció de pertinença a un grup generacional tancat. He pogut llegir una mena d'acta fundacional del grup i hi he trobat moltes coses amb les quals estic d'acord i algunes en les quals no coincideixo. Pel que sembla, tot i que no ho he seguit de prop, aquest paper ja ha generat una mica de debat. Voldria aprofitar l'avinentsa per fer un parell de reflexions donant per suposat que el lector ja està situat.

Aquests escriptors posen l'èmfasi en l'ambició literària però en parlen, si més no en el que els he pogut llegir

i entendre, com d'un fet social. Tot i que aplaudeixo aquesta actitud, per a mi, l'ambició literària que tinc, que he confessat en públic i que més d'un m'ha retret que expressi en veu alta, és de tipus personal i privat (però no íntim). Per a mi la literatura és una raó de viure i per això hi dedico totes les meves forces: és a dir que fent literatura em comprometo fins al clatell amb la literatura i m'enfonso amb el meu fracàs o me'n surto i sóc feliç amb el meu encert relatiu. I no busco res més enllà d'haver assolit, sempre de manera imperfecta, l'objectiu somiat. De la mateixa manera que sóc ambiciós amb mi, m'alegren (enveges a part) els encerts d'altri. Si de cas, em sap greu no haver escrit jo allò que he

en novella. Però és natural: fer novella és difícilíssim i complicat i se n'aprèn fent-ne. Les obres sòlides no arriben de manera espontània precisament perquè són sòlides; l'escriptor ha de fer un pacte amb les seves limitacions pensant que més endavant arribarà, a base de feina, més amunt d'on està arribant ara. Només cal que no es cregui el rei del mambo i que vulgui superar allò que acaba de fer. Havent-hi aquesta identificació meva amb aquest grup (que no és personal perquè a penes els conec) m'estranyen algunes de les afirmacions que fan, per exemple, quan insisteixen en una separació escolàstica entre el contingut d'una obra i la llengua emprada. Potser no s'han adonat que la llengua

que es diu i la llengua en què es diu allò que es diu que fa que una obra tingui interès per ella mateixa. Fins i tot encara que entréssim en el terreny de l'assaig. Lògicament, no puc estar d'acord amb aquella altra afirmació que diu que pensen que a diferència d'aquell que afirmava que poesia és allò que no es pot traduir, creuen que literatura és allò que queda després d'haver traduït. Home, no. Em sembla simplista i inexacte. L'estil és contingut i literatura. També discrepo quan diuen que els traumes històrics i polítics de la llengua han de quedar cauteritzats per sempre i hem de girar full ja que la finalitat de la literatura comença i acaba en ella mateixa. És clar que la literatura comença i acaba en ella mateixa; per això la considerem un art. A banda d'això, penso, hi ha uns problemes polítics, socials i històrics amb la llengua que no puc obviar, ni com a escriptor ni com a ciutadà. Ara bé: al moment d'escriure, escric des de dins, sense tenir en compte cap condicionament. No entenc per què identifiquen una cosa amb l'altra.

Com que visc al marge de les tafaneries culturals i literàries, m'ha sobtat, i a voltes m'ha fet somriure, el to combatiu de l'escrit de vegades per dir coses només òbvies. Fa l'efecte com si haguessin rebut de totes bandes. Ja se sap que si un afirma que pot fer un do de pit amb tota tranquil·litat, el públic no li perdona cap gall. Només cal que recordin que sovint l'establishment confon insolència amb arrogància.

Una de les qualitats de la joventut és l'expressió arrauxada i, en el panorama no només de la literatura catalana, extemporaneïtats com aquestes són molt benvingudes. Els imparables, es diguin així o acabin no dient-se de cap manera, són gent jove que creuen en i volen batallar pel prestigi de la literatura catalana. Curiosament, per dir que els trobo interessants i engrescadors, he fet més una llista de desavinences

que d'identificacions; potser és que el fantasma del debat cavalca al seu costat. Segurament, la coincidència fonamental és d'actitud, que és el que compta en el fons. Ja ho anirem veient perquè, per sort, tenen moltes coses a dir. El cas és que encara que siguin imperfectes, els considero una ventada d'aire fresc.

• Jaume Cabré. Escriptor

FRANK JENSEN

descobert i m'agrada tant. Estic d'acord amb els imparables que cal construir un sentiment col·lectiu d'orgull davant les bones obres que produeixen els autors de la literatura catalana.

Jo els he llegit, no sé si tot el que han fet, potser sí, i he de dir que tenen un bon nivell, sobretot en poesia, i que encara tenen moltes limitacions

emprada forma també part del contingut. Diu un d'ells que si li agrada Dostoievski no és pel seu domini del rus; i jo li dic que si li agrada Dostoievski quan el llegeix traduït és precisament perquè explica una sèrie de coses amb un excel·lent domini de la llengua russa les màgies del qual el traductor, en la mesura que pot, transmet en la seva traducció. És allò